MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Neuvotteleva virkamies 6.5.2026
Suvi Ruuska

VALTIONEUVOSTON ASETUS EUROOPAN UNIONIN RAHOITTAMIEN PINTA-ALAPERUSTEISTEN SEKÄ ERÄIDEN MUIDEN TUKIEN TOIMEENPANOSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023−2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamat pinta-alaperusteiset suorat tuet ja osittain rahoittamat maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/2115, jäljempänä *suunnitelma-asetus*. Suorien tukien ja maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten järjestelmät jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Suorien tukien muodossa olevat interventiotyypit (perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki, ekojärjestelmätuki, tärkkelysperunapalkkio ja erikoiskasvipalkkio) sekä maaseudun kehittämistoimenpiteisiin kuuluvat pinta-alaperusteiset tuet (luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus) ovat osa Suomen CAP-suunnitelmaa.

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116, jäljempänä *horisontaaliasetus*, IV osaston I luvussa säädetään yleisistä säännöistä koskien muun muassa unionin taloudellisten etujen suojaamista ja säännöistä suoritettavien tarkastusten osalta. Horisontaaliasetuksen IV osaston II luvussa säädetään yhdennetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä. Yhdennettyä hallinto- ja valvontajärjestelmää sovelletaan asetuksen (EU) 2021/2115 III osaston II (suorien tukien muodossa olevat interventiotyypit) ja IV (maaseudun kehittämisen interventiotyypit) luvussa lueteltuihin pinta-alaperusteisiin ja eläinperusteisiin interventioihin. Horisontaaliasetuksen nojalla on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2022/1172, jäljempänä *laadunarviointiasetus*, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/1173, jäljempänä *hakemusjärjestelmäasetus*. Laadunarviointiasetuksessa säädetään muun muassa viljelylohkojen tunnistusjärjestelmästä sekä viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän, paikkatietoperusteisen hakujärjestelmän ja pinta-alamonitorointijärjestelmän laadunarvioinnista. Hakemusjärjestelmäasetuksessa säädetään esimerkiksi tukihakemusjärjestelmää koskevista yleisistä säännöistä ja siihen liittyvistä vaatimuksista, tukihakemusten sisällöstä ja niiden muuttamisesta tai peruuttamisesta ja paikkatietoperusteisesta hakujärjestelmästä. Edellä mainittujen lisäksi sovelletaan myös Euroopan

yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annettua neuvoston asetusta (EY, Euratom) No 2988/95.

EU:n kokonaan tai osittain rahoittamien pinta-alaperusteisten tukien hallinnollinen ja paikan päällä tehtävä valvonta sekä pinta-alamonitorointi tehdään osana yhdennettyä hallinto- ja valvontajärjestelmää.

Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (1334/2022), jäljempänä *toimeenpanolaki*, sovelletaan Euroopan unionin varoista kokonaan tai osittain rahoitettujen tukien toimeenpanoon. Toimeenpanolain 20 §:n 8 momentin, 21 §:n 6 momentin, 22 §:n 3 momentin, 23 §:n 4 momentin, 24 §:n 4 momentin, 30 §:n 3 momentin, 33 §:n 5 momentin ja 38 §:n 5 momentin nojalla voidaan säätää tarkemmin hallinnollisesta tarkastuksesta, pinta-alamonitoroinnista, paikan päällä tehtävästä valvonnasta, uusien tekniikoiden käyttämisestä valvonnassa, valvonnan laajentamisesta, valvonnan tuloksesta ja vähennyksistä ja seuraamuksista tukeen. Toimeenpanolain nojalla on säädetty valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten sekä eräiden muiden tukien toimeenpanosta (134/2023).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, elinvoimakeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Asetukseen ehdotetaan tehtäväksi toimeenpanossa tarpeelliseksi havaittuja tarkennuksia. Paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastus voitaisiin kohdistaa myös tiettyyn yksittäiseen tukiehtoon. Asetuksessa säädettäisiin myös seuraamuksesta tilanteessa, jossa tuenhakija ei ole sisällyttänyt luomusitoumukseensa kaikkea hallinnassaan olevaa korvauskelpoista alaa luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (80/2023) 4 §:n mukaisesti. Luonnonmukaisen tuotannon korvausta vähennettäisiin tällöin 3 prosenttia. Lisäksi 10 §:n 3 momentissa otettaisiin huomioon maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain (1333/2022) muutos, joka liittyy hallinnolliseen tarkastuskäyntiin.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

10 § 3 mom.
Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos tila tai lohko on valittu valvontaan tai siihen kohdistuu toimeenpanolain 20 §:n 7 momentissa tarkoitettu hallinnollinen tarkastuskäynti, Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten sekä eräiden muiden tukien toimeenpanosta annetun asetuksen 21 §:ää sovellettaisiin ympäristösopimuksen osalta toisesta sopimusvuodesta. Nykyisin 21 §:ää sovelletaan ympäristösopimuksen osalta kolmannesta sopimusvuodesta. Ehdotettu muutos olisi tarpeen eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain muutoksen

(310/2026) vuoksi. Lakia on muutettu hallinnollisen tarkastuskäynnin tekemisen määräajan osalta siten, että hallinnollinen tarkastuskäynti on tehtävä ennen kuin ympäristösopimusten perusteella maksetaan ympäristökorvauksen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksu.

16 § 1 mom.
Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että paikan päällä tehtävässä valvonnassa tarkastus voitaisiin kohdistaa myös tiettyyn yksittäiseen tukiehtoon. Tällöin tarkastettaisiin vain ne lohkot, joita tietty tukiehto koskee. Valvonta voitaisiin siten kohdentaa tiettyihin lohkokokonaisuuksiin.

29 §
Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin seuraamuksesta tilanteessa, jossa tuenhakija ei ole sisällyttänyt luomusitoumukseensa kaikkea hallinnassaan olevaa korvauskelpoista alaa luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (80/2023) 4 §:n mukaisesti. Luonnonmukaisen tuotannon korvausta vähennettäisiin tällöin 3 prosenttia. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan luomusitoumus on annettava kaikesta sitoumuksen antajan hallinnassa olevasta eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen (77/2023) 4 §:ssä tarkoitetusta korvauskelpoisesta alasta lukuun ottamatta sellaista pysyvää nurmea olevaa alaa, joka ei ole maankäyttömuodoltaan peltoa.

32 §
Pykälässä säädetään toistuvuudesta tukiehtojen ja vähimmäistason vaatimusten laiminlyönnissä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaukset ekojärjestelmätukeen, joka on yksivuotinen tuki. Toistuvuus ei käytännössä toteudu kyseisen yksivuotisen tuen osalta, koska 31 §:n 1 momentin mukaisen seuraamuksen suuruus määräytyy pinta-alan kautta ja se voi olla erilainen eri vuosina.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotus oli lausuntokierroksella 19.2.-20.3.2026. Lisäksi asetusluonnos on ollut esillä maa- ja metsätalousministeriön internetsivuilla. Lausuntopalvelua ei ole käytetty, koska asetusehdotus koskee vain hyvin rajattua tuensaajajoukkoa.

Asetusehdotuksesta annettiin neljä lausuntoa. Lausunnon antoivat ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Lounais-Suomen elinvoimakeskus ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Ruokavirasto piti asetukseen ehdotettuja muutoksia oikean sisältöisinä ja toivottuina. Myös Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf kannatti ehdotettuja muutoksia. Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen lausunnossa katsottiin, että ehdotettu vaatimus siitä, että hallinnollinen tarkastuskäynti tulee suorittaa ennen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksua, on käytännössä liian tiukka ja aikatauluja merkittävästi rajaava. Asetukseen tulisi harkita joustavampaa menettelyä, joka mahdollistaisi tarkastuskäyntien aikatauluttamisen hallitusti ilman, että sopimuksen toimeenpano tai tuenhakijan oikeusturva vaarantuu. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin, koska

hallinnollisen tarkastuskäynnin määräajasta säädetään lain tasolla. Määräajan osalta on pyritty ottamaan huomioon muun muassa laskennan ja laadunarvioinnin vaatimukset. Lisäksi tässä vaiheessa nykyistä rahoituskautta suurin osa hallinnollisista tarkastuskäynneistä on jo tehty.

Ympäristöministeriöllä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta.

7. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 19.5.2026.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Euroopan unionin rahoittamien pinta-alaperusteisten sekä eräiden muiden tukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.